

Prof. MUDr. Mikuláš Hrubíško, DrSc. – významná osobnosť slovenskej internej medicíny

Dňa 3. 8. 2005 sa slovenská internistická a hematologická verejnosť v tichosti rozlúčila s popredným a medzinárodne uznávaným odborníkom prof. MUDr. Mikulášom Hrubíškom, DrSc. (narodeným 1. 10. 1917 v Ilave), zakladateľom hematológie a transfúznej služby na Slovensku.

Pri ohliadnutí sa za dielom profesora Hrubíšku sa nedá opomenúť, že jeho osobnosť sa po odbornej stránke formovala pod vplyvom jedného z najvýznamnejších predstaviteľov slovenskej internej medicíny. Profesor Hrubíško bol totiž na začiatku svojej profesionálnej kariéry jedným z priamych a najbližších spolupracovníkov akademika Déreera. To zanechalo na jeho ponímaní medicínskych problémov jednoznačnú pečatľ.

Po skončení Lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (1941) a krátkom pôsobení vo funkcii lekára Robotníckej sociálnej poisťovne v Bratislave, bol v rokoch 1945–1953 odborným asistentom na I. internej klinike LF UK v Bratislave, ktorú vtedy viedol profesor Ladislav Dérer. I. interná klinika sa zaiste stala odrazovým mostíkom pre ďalší osud profesora Hrubíšku a základom pre budovanie nového nadstavbového odboru. Na tejto pôde získal profesor Hrubíško široký internistický rozhľad, ktorý neskôr uplatnil pri rozvíjaní hematológie a transfuziológie ako takej. Za čias akademika Déreera bola hematológia jednou z nosných oblastí na I. internej klinike a okrem samotného

Déreera sa tejto problematike venovali užšie aj niektorí jeho spolupracovníci, resp. žiaci, medzi nimi najmä MUDr. Hrubíško, MUDr. Hromec a MUDr. Podobová-Nepelová. MUDr. Hrubíško sa počas svojho pôsobenia na I. internej klinike prejavil ako výborný klinik, s perspektívou kariéry vysokoškolského učiteľa. S pocitom, že musí vykonať niečo viac, si vybral priekopnícku prácu. Idea vybudovať u nás transfúznú službu ako neoddeliteľnú súčasť internej medicíny alebo hematológie bola jeho pôvodnou iniciatívou. V tejto snahe ho profesor Dérer jednoznačne podporoval. Od roku 1948 sa stáva externým vedúcim novovznikajúceho pracoviska, na ktorom začala fungovať transfúzna služba. MUDr. Hrubíško mal hlavný podiel na vzniku jednotnej celoštátnej transfúznej služby, ktorá bola zriadená vládny dekrétom zo 7. 12. 1948, a to vďaka jeho zásluhám a výsledkom jeho úsilia. Činnosť transfúznej služby začínala skromne, v „drevenom baráčku“ na Bazovej ulici v Bratislave. Výstavbu tohto pôvodného detašovaného pracoviska začal v roku 1948 Spolok ČSČK a jeho dokončenie prevzala štátna nemocnica. Pracovisko bolo otvorené 15. 5. 1949 ako Krajská transfúzna stanica, neskôr premenovaná na Fakultnú transfúznú stanicu. V roku 1949 tu začali pod vedením MUDr. Hrubíšku pôsobiť aj ďalší dvaja sekundárni lekári – MUDr. A. Hromec (neskôr profesor) a MUDr. A. Martinkovič. Aby sa mo-

hol naplno venovať hematológii a transfuziológii, ukončil MUDr. Hrubíško svoje pôsobenie na I. internej klinike a v roku 1953 sa tak stal prednostom Fakultnej transfúznej stanice. Keďže pôvodné pracovisko bolo čoskoro kapacitne nedostačujúce, v rokoch 1955–1958 sa pod jeho vedením postavila nová Fakultná transfúzna stanica na Partizánskej ulici v Bratislave. Pracovisko bolo v roku 1967 premenované na Klinikum hematológie a transfúzie krvi Fakultnej nemocnice, resp. v roku 1985 na Klinikum hematológie a transfuziológie. Profesor Hrubíško bol po mnohé roky prednostom tohto postupne špičkového a budujúceho pracoviska, ktoré plnilo náročné hematologické a transfuziologické úlohy, väčšinou vyššie špecializované, vo vybraných prípadoch s celoslovenským poslaním. Jeho odborná erudícia a organizačné schopnosti priviedli slovenskú hematológiu a transfuziológiu na takú úroveň, ktorá bez výhrad spĺňala medzinárodné kritériá. Počas svojho pôsobenia vychoval profesor Hrubíško celé desiatky lekárov – špecialistov a vedeckých pracovníkov. Sama som mala možnosť krátky čas pracovať pod jeho vedením a obdivovať, že aj v období, kedy sa intenzívne venoval hlavne hematológii, vedel vždy pri lôžku pacienta zaujať jednoznačné stanovisko k všeobecne internistickým problémom, dokázal si s nimi sám poradiť alebo poradil aj iným. Jeho široká rozhľadenosť prekračovala v mnohom rámec medicíny.

Profesor Hrubíško sa stal uznávanou osobnosťou nielen doma – na Slovensku a v Čechách, ale aj v zahraničí. Bol podpredsedom Československej hematologickej spoločnosti a jej zástupcom v *International Society of Blood Transfusion*, predsedom Slovenskej hematologickej spoločnosti, členom a čestným členom viacerých domácich a zahraničných lekárskejších spoločností. Pri rozsiahlej publikačnej činnosti profesora Hrubíšku ho nemožno nespomenúť ako autora a spoluautora publikácií vo forme učebníc a monografií – *Transfúzia krvi* (1955), *Základy hemoterapie* (1961, 1974), *Praktikum propedeutiky vnú-*

torného lekárstva (1961), *Hematológia a transfúzia krvi* (1964), *Vnútrotné choroby* (1965), *Hemolytická choroba novorodencov* (1970), *Vademecum medici* (1972), *Hematológia a transfuziológia* (1981) a iné. Na význam jeho prác poukazujú aj ich početné citácie vo svetovej literatúre.

S nestorom slovenskej hematológie sme sa mohli na verejnosti stretnúť ešte nedávno – na Bratislavských hematologických a transfuziologických dňoch s medzinárodnou účasťou, v novembri minulého roku. Živo sa pritom zaujímal o súčasné dianie a nové odborné poznatky v hematológii. Pri rozlúčke s týmto vzácnym

človekom si so smútkom uvedomujeme, že osobnosť jeho formátu bude slovenskej hematológii chýbať.

Literatúra a pramene

1. Encyklopédia Slovenska. I. zväzok. Bratislava: Veda 1977.
2. Beniak M et al. Fakultná nemocnica Bratislava 1864–1989. Bratislava: Alfa 1989.
3. Z osobných spomienok prof. MUDr. A. Hromca, DrSc. – ústne zdelenie.

prof. MUDr. Anna Remková, DrSc.
www.faneba.sk
e-mail: anna.remkova@faneba.sk

Doručeno do redakce: 25. 8. 2005

www.currentjournals.cz